

Sarjakuva, taskussa kulkeva elokuva

Anu Rinkinen

Lahjakkuus ja intohimo kuvaan ovat piirtäjäksi aikovan tärkeimmät ominaisuudet, sanoo Dino Caterini, Scuola Internazionale di Comicsin rehtori. ”Sarjakuvien piirtäminen ei voi olla vain harrastus sille, joka haluaa opiskella koulussamme. Sen täytyy olla elämäntapa.” Viimeistään ensimmäisen opiskeluvuoden lopussa oppilaiden tapana nähdä ympärillä oleva maailma on muuttunut: He katselevat kaikkea piirtäjän silmin, niin roskaa kadulla kuin ohikulkijan tapaa kävellä. Kaikki on yhtä lailla kiinnostavaa materiaalia piirtäjälle.

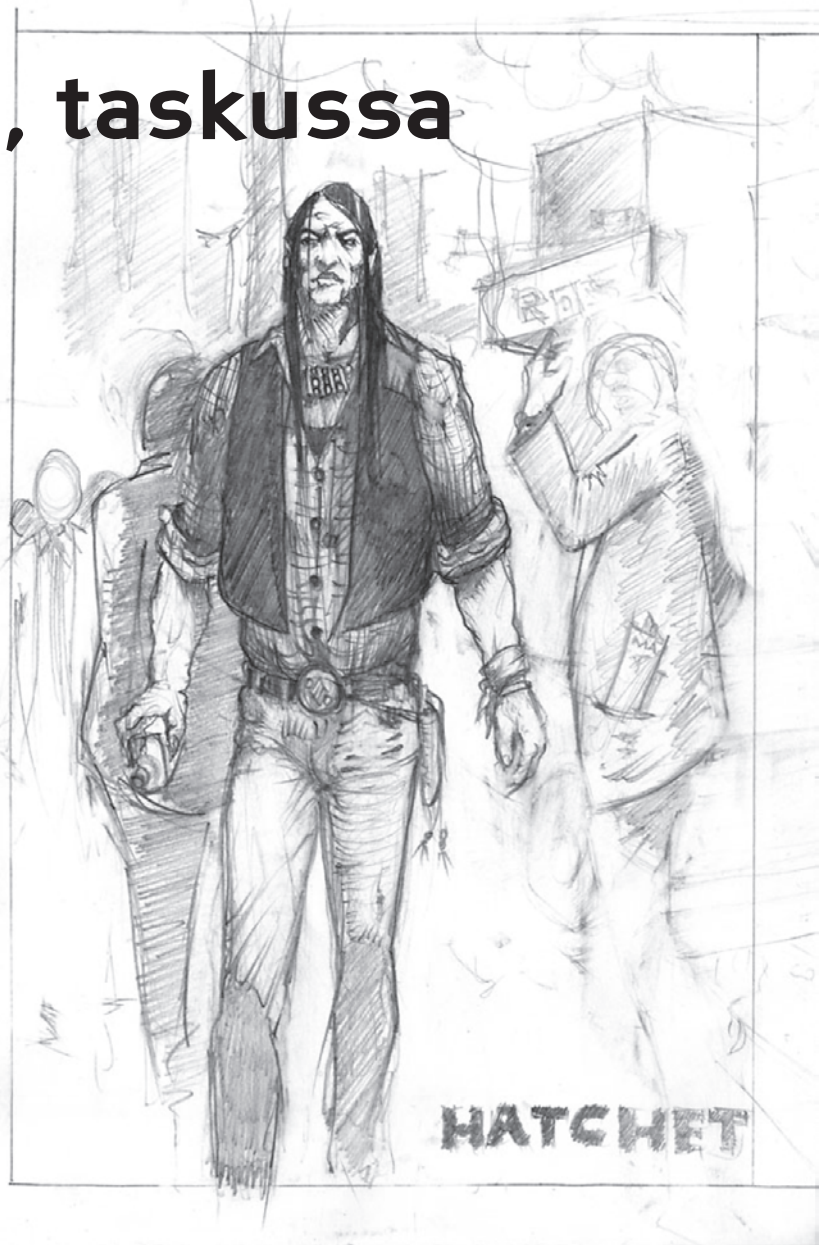
Caterini, itsekin sarjakuvapiirtäjä, perusti Kuvataideakatemia Comicsin Roomaan vuonna 1979. Tämän jälkeen koulu on laajentunut ja tarjoaa opetusta myös animaationtekijän, kuvittajan, graafikon ja 3D-elokuvantekijöiden ammatteihin. Nykyään koululla on ”tiedekuntansa” myös Firenzessä, Jesissä ja Chietissä. Oppilaita on vuosittain 800 - 900.

Opetus etenee anatomian ja perspektiivin opiskelusta arkkitehtuurin, käsikirjoittamisen ja eri sarjakuvatyötyylien tutkimisen kautta oman tarinan piirtämiseen viimeisenä vuonna. ”Koulutuksemme on kolmivuotinen, mutta sarjakuvapiirtäjäksi tullaan viidessä vuodessa”, rehtori selittää. Oman ”kynän” syventäminen jatkuu valmistumisen jälkeen. Parhaimmat työnsaantimahdollisuudet on rehtorin mukaan oppilaalla, joka kykenee piirtämään mahdollisimman monella eri tyyllillä.

Piirtäjä tarinankertojana

Caterini näkee sarjakuvan elokuvana, jota voi kuljettaa taskussa tai laukussa, elokuvaa ilman musiikkia.

Sarjakuvapiirtäjille opetetaan montaa siinä missä elokuvantekijöillekin. Piirtäjä on yhtä aikaa sekä käsikirjoittaja, ohjaaja, näyttelijä ja leikkaaja. Mutta kumpi on tärkeämpi, tarina vai kuva? ”Olen miettinyt tuota kysymystä monta kertaa, ja kyllä tarina voittaa.” Caterini vastaa. ”Sarjakuva on nimenomaan tarinan kertomista kuvin, siksi

©Luca Cannavò

sarjakuvantekijän on oltava hyvä tarinankertoja.”

S. I. Comics tekee yhteistyötä suurten taidekoulujen, kuten New Yorkissa sijaitsevan Pratt Instituten ja The School of Visual Artin kanssa. Opettajina on paljon kansainvälisiä tähtiä ja vierailijoita, esimerkiksi Kodansha-kustantamon Midori Yamane, joka opettaa mangaa. Opiskelijoilla on erikoismahdollisuus päästä opiskelemaan Disney-studioille. ”Koulumme oppilailla on kova maine maailmalla. Pelkästään italialaisista ammattiopiirtäjistä 60 prosenttia on meidän koulustamme valmistuneita. Sarjakuvantekijöiden kouluttajana olemme kiistatta numero uno.” Caterini hymyilee.

Onko sarjakuvapiirtäminen oikeaa työtä?

Luca Cannavò, 29, on yksi tänä keväänä Comicsista valmistunut sarjakuvantekijä. Cannavò on piirtänyt 12-vuotiaasta. ”Vakavissani olen piirtänyt vasta viimeiset

kolme-neljä vuotta. Vein aikaa ennen kuin tajusin, että tästä voisi todella tulla ammattini.” Cannavò yritti opiskella lääketiedettä, mutta taiteilijan luonne ei sopinut kurinalaiseen pönttämiseen. Hän asui myös välissä Suomessa ja piirsi mainostoihimistoille ja muutamalle lehdelle.

Opinnot ovat olleet kallis investointi, sillä koulu on yksityinen eikä Italian valtio myönnä oppilaille opintotukea. Opiskelu maksaa 190 euroa kuukaudessa, plus kalliit piirustuspaperit, kynät ja tussit. Cannavò aikoo monen muun kurssitoverinsa tavoin suunnata ulkomaille työnhakuun: ”Italiasa ei vielä ymmärretä sarjakuvapiirtämistä ammatiksi. Kun kerron, että olet sarjakuvapiirtäjä, sinulle vastataan: ”ai olet kuvittaja”, ja kun oikaiset: ”ei, olen sarjakuvapiirtäjä”, sinulle sanotaan: ”ahaa, olet siis graafikko.” Cannavò huokaisee syvään. ”Monet luulevat, että sarjakuvia on vain lapsille, vaikka niitä tehdään myös aikuisille, puhumattakaan taidesarjakuvista, joita tutkitaan maailman yliopistoissa!”

Asenneilmastosta kertoo myös se, että Italiassa ei jaeta apurahoja sarjakuvapiirtäjille toisin kuin esimerkiksi Ranskassa tai Suomessa. Scuola Internazionale di Comics toimii vastavalmistuneiden opastajana palkkaus- ja tekijänoikeuskysymyksissä.

Italiassa toimii myös sarjakuvapiirtäjien ja kuvittajien ammattijärjestö SILF, johon liittymiseen tarvitaan vain 50 euroa.

Caterini kuulee mielellään jälkikäteen vanhojen oppilaidensa kuulumisia.

”Mutta toisinaan saan tietää kolmannen käden kautta jonkin oppilaamme menestyksestä, ja saan lukea hänen haastatteluistaan, miten hän on muka itseopiskellut piirtäjä.”

©Luca Cannavò

Eurot eivät kasva puussa ammattitaitoisellekaan sarjakuvantekijälle. Luca Cannavòn opiskelutöitä

Taiteilijamyymytti elää edelleen vahvana eivät-kä kaikki halua myöntää, että ovat saaneet koulutusta piirtämiseen.

<http://www.scuolacomics.it>
Ammattiliiton sivut:
<http://www.silf-cgil.org/>

Italiakaan ei ole itsenäisen sarjakuvantekijän paratiisi

Vesa Kataisto

Suomalaistunut italialaispiirtäjä Fabrizio Scarpatti opiskeli Scuola Internazionale di Comicsissa, mutta koulutus ei vastannut hänen odotuksiaan. Varsinainen opetusohjelma puuttui, infrastruktuuri toimi heikosti, lukukausimaksu oli kallis ja opetus oli tasoltaan vaihtelevaa, vaikka opettajina toimikin alan huipunimiä.

– Hyvät piirtäjät eivät olleet hyviä opettamaan, ja varjelivat mustasukkaisesti omia työskentelytapojaan, eli eivät kertoneet niistä paljon mitään. Opetus edellytti, että oppilas osasi jo etukäteen piirtää ja hallitsi erilaisia piirustusmenetelmiä. Se oli huono juttu minulle, koska olin itseoppinut piirtäjä, ja muut taidelukion käyneitä. Aloitin oman urani lukiossa kirjoittamalla vitsejä ja piirtämällä pilakuvia koulukavereistani. Kun huomasin nauttivani siitä, ajattelin suhtautua piirtämiseen vakavammin. Siksi hakeuduin sarjakuvakouluun. Alkuperäisenä aikeenani oli kouluttautua käsikirjoittajaksi, mutta sitten jatkoin myös piirtämistä, Scarpatti kertoo.

– Scuola Internazionale oli minulle ainoa vaihtoehto, koska toiseen, kaupungin ylläpitämään sarjakuvakouluun oli lähes mahdotonta päästä, paljon hakijoita ja vain 8 – 10 aloituspaikkaa. Kaupungin koulu on nimeltään Scuola romana dei fumetti, ja tarkistaessani nyt asiaa huomasin että sielläkin opetus on nykyisin maksullista (1200 euroa vuosi), eli ehkä sekään ei enää saa kaupungilta täyttä rahoitusta. Uskon, että sinne otetaan myös ulkomaisia opiskelijoita. Romana dei fumettissa opettavat

mm. ruotsalainen Jacob Olesen ja japanilainen Yoshiko Watanabe. Toisin kuin Internazionalella, tällä koululla on yhteistyökustantaja, jonka kautta oppilaat saavat harjoittelumahdollisuuksia ja töitään julkaistuksi.

– ScdC:ssa parasta oli teorian opetus, esimerkiksi miten sivujako tehdään ja minkälainen ruutu päättää sivun ennen seuraavaa, visuaaliset keinot ja vaativien käsikirjoitusten sovittaminen sarjakuvaksi. Lisäksi käsiteltiin elokuvan ja sarjakuvan suhdetta, eli storyboardia, rytmitystä ja ohjausta sekä taidehistoriaa, muistelee Scarpatti.

– Opettajien sukunimiä en enää muista, koska koulunkäynnistä on kulunut jo yhdeksän vuotta. Ensimmäiseltä opiskeluvuodelta muistan Andrean, joka piirsi italialaista sarjaa Arthur King, sitten oli supersankareihin erikoistunut Saverio, joka oli piirtänyt mm. Batmania. Teorian opettajana toimi Francesco, joka itse ei ollut piirtäjä. Myöhemmin opettajat vaihtuivat erikoistumislinjojen mukaan. Vaihtoehtoina oli mm. huumori, realistinen tyyli, manga ja supersankarit, mutta näistä en tiedä koska opiskelin koulussa vain vuoden ajan.

– En halua olla pessimistinen, mutta en tunne ketään joka olisi saanut töitä koulun jälkeen. Työn saanti on paljolti piirtäjästä kiinni, sillä tarjokkaita on paljon ja kysyntää vähän varsinkin tällä hetkellä. Tosin en ole seurannut Italian tilannetta vähään aikaan, mutta ainakin kymmmenen vuotta sitten kaikki ovet olivat kiinni.

Italiassa sarjakuva kasvaa sen mukaisesti, että kun yksi sarja kehittyy suosituksi, koko genren markkinat elpyvät. Viimeksi noin 15 vuotta sitten kauhu/mysteeri-sarja Dylan Dog avasi mahdollisuuksia muille sarjakuville, mutta viitisen vuotta myöhemmin

tilanne nollautui jälleen. Tämä on hyvin tyyppistä Italiassa. Itsenäisiä kustantajia on aika vähän ja sarjakuvien esittely- ja myyntikanavia vielä vähemmän. Monet ”suuret” tekijät työskentelevät kansainvälisille markkinoille. Sarjakuvantekijöiden ammattimainen järjestäytyminen on vielä vähäistä. Italiassa markkinat jakavat Disney, Bonelli sekä manga. Taattu ulkomaisia menestysteoksia julkaistaan, riskejä ei juuri oteta, eli kotimaisella tekijällä on aika vähän mahdollisuuksia saada sarjojaan julki, Scarpatti arvioi.

– Tulin Suomeen vuonna 1998 vapaaehtoistyöntekijäksi Euroopan unionin European Voluntary Service -projektin kautta. Sen jälkeen ajattelin jatkaa Suomessa kerätäkseni kokemusta, josta voisi olla hyötyä mikäli palaan kotiin. Pääsin Helsingin yliopistoon opiskelemaan Suomen kieltä ja kulttuuria, tällä hetkellä kirjoitan graduani.

Suomessa Scarpatti on toiminut Sarjakuvaosuuskunta Pajan jäsenenä, piirtänyt mm. Ilta-Sanomien kuukauden kotimaisen ”Vanteet soikeina” (helmikuu 2000), tehnyt sarjoja sekä pilakuvia mm. Suomen Puhaiselle Ristille ja Työministeriölle.

– Olen pitänyt pitkän tauon piirtämisestä, odotan uusien ideoiden syntymistä. Ongelmani on, että ajauduin umpikujaan aloitettuaani maahanmuuttoa ja pakolaisuutta käsittelevän Monitori-lehden piirtäjänä. Minulta tilattiin vain näihin aiheisiin liittyviä projekteja, ja alussa olin innoissani. Nyt kuitenkin tuntuu, ettei minulla ole näistä asioista enää juurikaan sanottavaa, haluan käsitellä muita juttuja. Täytynee keskeyttää piirtäminen ja jatkaa taas kun se (mahdollisesti) alkaa jälleen huvittaa.

Scarpatin kotisivu:
koti.welho.com/fscarpat/autore_Fl.htm